УДК 378.011.3-057.175:331.45
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.106.15

Новіков О. А.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

У статті теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до діяльності у галузі охорони праці. Ми розглядаємо педагогічні умови як сукупність обставин, які створюють сприятливу ситуацію для ефективного протікання освітнього процесу та якісної професійної підготовки майбутніх педагогів під час навчання у ЗВО.

Сучасну професійну підготовку майбутніх фахівців з охорони праці ми трактуємо як складну педагогічну систему, для якої характерні конкретний зміст, ієрархія структурних компонентів, форми взаємовідносин, які є відображенням причинно-наслідкових зв’язків та об’єднують форми й методи організації освітнього процесу і способи розв’язку актуальних суперечностей, що постають під час професійної підготовки фахівця.

Сьогодні актуальним є пошук ефективних шляхів у напрямі модернізації освітньої діяльності для забезпечення підготовки нової генерації фахівців, спроможних конкурувати на сучасному ринку праці, здатних діяти в нестандартних ситуаціях й адаптуватись до умов сьогодення. Інноваційні процеси, що поширюються в освіті створюють протиріччя між вимогами до рівня професійної підготовки фахівців та наявним рівнем його професійної підготовки. Вирішення цих протиріч потребує: стійкої установки на виконання певного виду діяльності; здатність успішно виконувати професійні завдання та функції; сформованість особистісних рис, переконань, інтересів, морального потенціалу та психологічних особливостей, які забезпечують успішне виконання професійних завдань. Мова йде про розвиток міждисциплінарних компетенцій, здатність поєднувати кілька компетенцій, від технічних навичок до управлінських; створення й реалізації педагогічних умов, які виступають у ролі динамічного регулятора особистісних, психологічних, інформаційних і педагогічних факторів навчання.

Ключові слова: *професійна діяльність, професійна підготовка, педагогічні умови, готовність до професійної діяльності, системний підхід, засоби цифровізації, культура безпеки, працеохоронний світогляд.*

Ринок праці у сучасному світі відзначається динамічністю, мобільністю. Зумовлено це як глобалізаційними та інтеграційними процесами на рівні регіонів (євроінтеграція слугує яскравим зразком таких процесів), так і індустріальною трансформацією. Система освіти має бути готовою до реалізації нових вимог сучасного ринку праці, який переживає докорінну трансформацію під впливом технологій, глобалізації та демографічних змін.

Бокщиц О. М. однією з основних цілей модернізації освіти визначає «посилення професійної підготовки фахівців, які були б здатні вирішувати виробничі, наукові завдання у тісному зв’язку із завданнями збереження та збагачення людських цінностей» [4].

В умовах реформування сучасної системи освіти України та її спрямованості у проєвропейський простір (де життя і здоров’я учасника виробничого процесу є найбільшою цінністю) виникає необхідність у формуванні компетентностей та творчих якостей особистості фахівця з охорони праці, підвищення рівня якості їх підготовки для системи професійної діяльності та пошуку нових підходів щодо її вдосконалення.

Саме тому, набуває актуальності готовність фахівців до виконання складних завдань сьогодення. Термін «готовність» ми розуміємо як функціональний стан, який сприяє успішній діяльності й забезпечує її високий рівень. Фактично, готовність є бажанням зробити що-небудь, що й відображає Великий тлумачний словник сучасної української мови [6].

Аналіз існуючих в науковому просторі понять дозволив виокремити такі визначення готовності до професійної діяльності: 1) стан, що обумовлений наявністю стійкої установки на виконання певного виду діяльності; 2) рівень сформованості психологічних властивостей, що обумовлюють успішне виконання діяльності; 3) активно-дієвий стан, що характеризується мобілізацією всіх сил організму для виконання певного завдання; 4) стан, за якого організм демонструє високі показники адаптивності до умов дійсності, що змінюються; 5) стан готовності до дії, що поєднує в собі різні сторони та компоненти готовності до діяльності [8].

Формулювання цілей статті. Аналіз наукових праць вчених, дозволяє узагальнити зміст поняття «готовність до професійної діяльності» як комплексну, інтегровану характеристика особистості, що визначає її здатність успішно виконувати професійні завдання та функції [11; 12]. Вчені зауважують, що це не вроджена якість, а динамічний стан, який формується та розвивається в процесі навчання, виховання та практичного досвіду. Вони визначають поняття «готовності до професійної діяльності» як «цілісну інтегровану якість особистості, що характеризує її емоційно-когнітивну та вольову вибіркову прогнозуючу мобілізаційність у момент включення у діяльність певної спрямованості [5; 8; 11; 13].

Це комплексний показник професійної здібності, що включає професійні знання та уміння, а також особистісні риси, переконання, інтереси, моральний потенціал та психологічні особливості, які забезпечують успішне виконання професійних завдань [7].

З огляду на виклики, які стоять перед системою професійної освіти вчені повинні зосереджуватися не лише на розвитку конкретних знань, пов'язаних з роботою, але й на розвитку міждисциплінарних компетенцій, таких як вирішення проблем, критичне мислення, комунікація та співпраця – навичок, які стають дедалі важливішими у сучасному світі, що швидко змінюється [2].

Звіт WESO Trends 2025 дає аналіз розвитку світового ринку праці, відповідно до якого світова економіка продовжує зростати помірними темпами. Зокрема, економічне зростання у 2024 році становило 3,2%, порівняно з 3,3 та 3,6% у 2023 та 2022 роках. Очікується також зростання у 2025 році, а потім поступове уповільнення в середньостроковій перспективі [17].

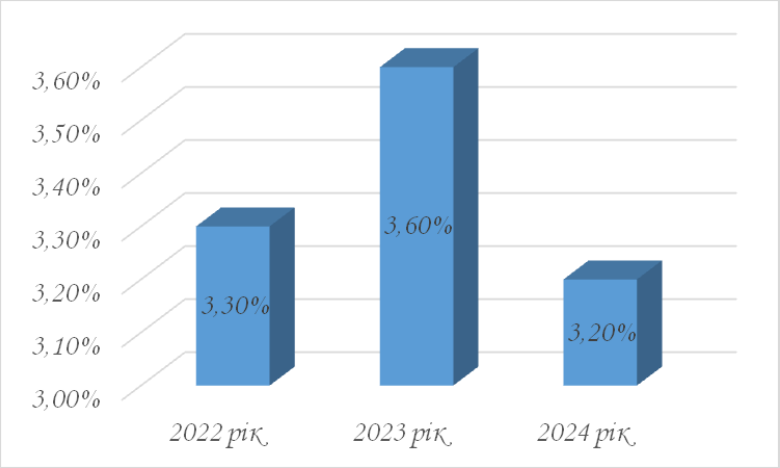

Рис. 1.2. Економічне зростання протягом 2022-2024 рр.

Дослідження показують, що взаємодія між вищою освітою і ринком праці стає дедалі тіснішою. Це пов'язано з такими чинниками: посиленням попиту на високоосвічену робочу силу; глобалізацією економіки; швидким зростанням технологій та ін.

Зокрема, роботодавці дедалі більше звертають уваги на мультифункціональність співробітників. Якщо раніше цінувалася вузька спеціалізація, то сьогодні ключовою є здатність поєднувати кілька компетенцій, від технічних навичок до управлінських.

Успішне формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до діяльності в галузі охорони праці (ОП) не може бути досягнуто лише через вивчення теоретичних дисциплін. Це вимагає створення спеціальних педагогічних умов – сукупності обставин, методів та засобів, що забезпечують ефективність освітнього процесу та сприяють розвитку всіх компонентів готовності: когнітивного, практичного, мотиваційно-ціннісного та особистісного.

Педагогічні умови є сукупністю об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних засобів його здійснення, коли забезпечується успішне розв'язання поставленого педагогічного завдання. У цьому контексті педагогічні умови виступають у ролі динамічного регулятора особистісних, психологічних, інформаційних і педагогічних факторів навчання. Варто зазначити, що педагогічні умови – це результат цілеспрямованого відбору, конструювання та застосування елементів змісту, методів, а також організаційних форм навчання для досягнення цілей.

Однією з педагогічних умов успішного формування готовності до професійної діяльності в галузі охорони праці педагогів професійного навчання є створення інноваційного освітнього середовища. За основу ми визначили системний підхід як методологічну основу, який дозволяє повно і глибоко отримати картину процесу, забезпечує більш ефективне досягнення поставлених цілей завдяки комплексному підходу; допомагає виявити слабкі місця та недоліки в системі професійної підготовки; створює основу для прогнозування розвитку професійної готовності та адаптації до змін у професійному середовищі [16].

Системний підхід також дає можливість розробляти ефективні заходи для поліпшення взаємовідносин між вищою освітою та ринком праці. Саме системний підхід сприяє постійному аналізу та вдосконаленню взаємовідносин між вищою освітою та ринком праці, адаптації до нових умов і потреб суспільства.

На думку Білик Р. основними характеристиками цієї системи є: «структурність, ієрархічність, цілісність, ідеологічна цілісність, взаємозв'язок з оточуючим середовищем, спроможність адаптуватися в умовах змінних зовнішніх факторів» [3].

Інноваційне освітнє середовище передбачає використання інноваційних педагогічних технологій, створення контексту для ефективного навчання, а також розробку та застосування освітніх інновацій, що формують інноваційну особистість. Створюються безпечні, комфортні, інклюзивні та мотивувальні

умови для спільного навчання, виховання та розвитку всіх учасників освітнього процесу, сприяючи підвищенню ефективності педагогічної діяльності (рис. 1).

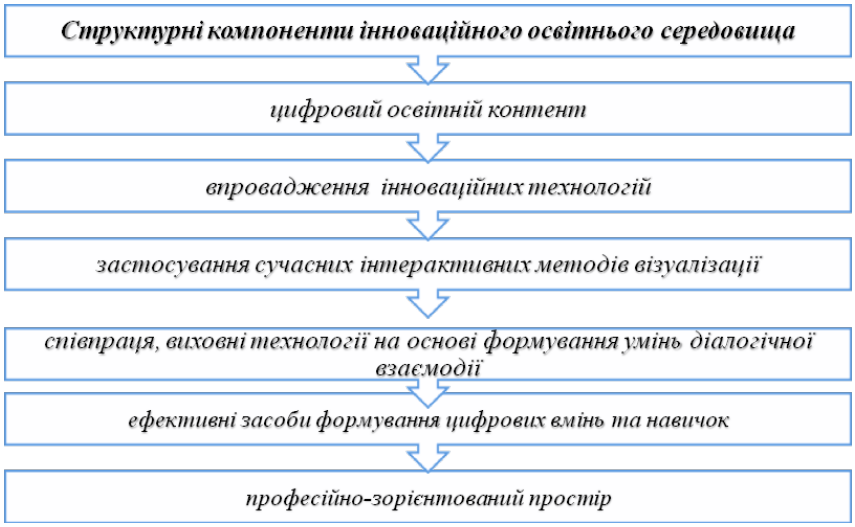

Рис. 1. Компоненти інноваційного освітнього середовища

Зауважимо, що формування працеохоронного світогляду передбачає це не просто суму знань про охорону праці, а цілісну систему поглядів, переконань, цінностей і установок особистості щодо безпеки, збереження життя та здоров’я в процесі трудової діяльності. Це внутрішня готовність і потреба діяти безпечно, не лише для себе, а й для оточуючих. Формування такого світогляду є ключовим завданням професійної освіти. Ця умова передбачає надання повної та об’єктивної інформацію про ризики, норми, правила та законодавство в галузі охорони праці; формує уміння працювати з нормативно-правовою документацією, що й забезпечує створення інноваційного освітнього середовища.

Важливим завданням є формування усвідомленого ставлення до безпеки як до найвищої цінності, перетворення зовнішніх вимог на внутрішні переконання. Інтерактивні методи візуалізації допоможуть усвідомити, що безпека – не формальність, а важлива умова для професійної самореалізації. Мова йде про практичні тренінги, симуляції (VR/AR), рольові ігри, які передбачають конкретні практичні дії й дозволяють перетворити знання й закріплюють навички безпечної поведінки до рівня автоматизму.

Наприклад: практичні тренінги як організовані заходи, що імітують робочі процеси в контрольованих умовах (навчання першій допомозі; використання засобів індивідуального захисту та ін.); симуляції (VR/AR) як інноваційний інструмент, що дозволяє зануритися в небезпечне середовище без реального ризику; рольові ігри – тренування комунікації (розігрування сценаріїв, де педагог має провести інструктаж, поспілкуватися з працівником, що порушив правила безпеки, або вирішити конфлікт).

Це вчить майбутніх фахівців чітко доносити інформацію, переконувати та знаходити спільну мову з різними людьми); розвиток лідерських якостей (учасникам пропонується взяти на себе ролі керівників груп у надзвичайних ситуаціях, що вимагає швидкого прийняття рішень, координації дій та відповідальності); формування емпатії (розігрування ситуацій, де потрібно надати психологічну допомогу постраждалим або свідкам нещасного випадку. Це допомагає розвинути емпатію та готовність до емоційно складних ситуацій).

Другою педагогічною умовою є формування культури безпеки завдяки сучасним інноваційним засобам навчання охороні праці. Мова йде про засоби цифровізації, оволодіння цифровими видами професійної діяльності; формуванню готовності до використання цифрових технологій та творче використання цифрових інструментів. Саме цифровізація дозволяє створювати проактивне, розумне та інтегроване середовище [15].

Абільтарова Е. Н. застосування інтерактивних педагогічних технологій (ігрових, технологій співробітництва, проєктних, кейсових, інформаційно-комунікаційних) у процесі вивчення професійно-орієнтованих дисциплін з охорони під час професійної підготовки інженерів з охорони праці [1].

До ефективних інтерактивних педагогічних технологій формування культури безпеки професійної діяльності у майбутніх інженерів з охорони праці належать такі: ігрові (дають можливість виконувати квазіпрофесійну діяльність, сприяють спільній діяльності та колективному прийняттю рішень), технології співпраці (формують навички ділового спілкування, розвиває комунікативні якості, прилучають студентів до етичних норм комунікативної взаємодії), проектні (надають можливість студентам самостійного набуття знань при вирішенні практичних завдань, формують навички аналізу, пошуку, творчого мислення, закладають потреби в самовдосконаленні, самонавчанні, розвивають креативні здібності), кейсові (сприяють виробленню знань

через аналіз конкретних ситуацій, забезпечують високу емоційність навчального процесу та активну участь студентів, занурюють студентів у професійну діяльність), інформаційно-комунікаційні (сприяють інтенсифікації самостійної роботи студентів, підвищують пізнавальну активність та інтерес до навчання за рахунок візуалізації, доступності, відкритості та оперативності навчальної інформації).

Однією з педагогічних умов ми визначили використання сучасних цифрових інструментів та симуляцій. Ситуації з екстремальних умов в охороні праці – це непередбачувані, нетипові події, що виникають внаслідок збою в роботі системи, стихійних лих, аварій чи людського фактору. Використання сучасних цифрових інструментів та симуляцій є ключовим фактором, що трансформує вивчення охорони праці (ОП) з пасивного запам'ятовування правил на активний, практико-орієнтований досвід (рис. 2).

Саме завдяки цифровим інструментам та VR-технологіям можливо досягнути ефекту занурення у змодельоване середовище, що дає можливість відпрацювати дії у екстремальних умовах та ситуаціях ризику.

Вони створюють безпосередню загрозу для життя та здоров'я працівників і вимагають негайного, рішучого та чітко скоординованого реагування. Визначено інноваційне освітнє середовище як провідний чинник цифрового становлення, а також виокремлено типи інновацій, які безпосередньо впливають на розвиток цифрової компетентності.

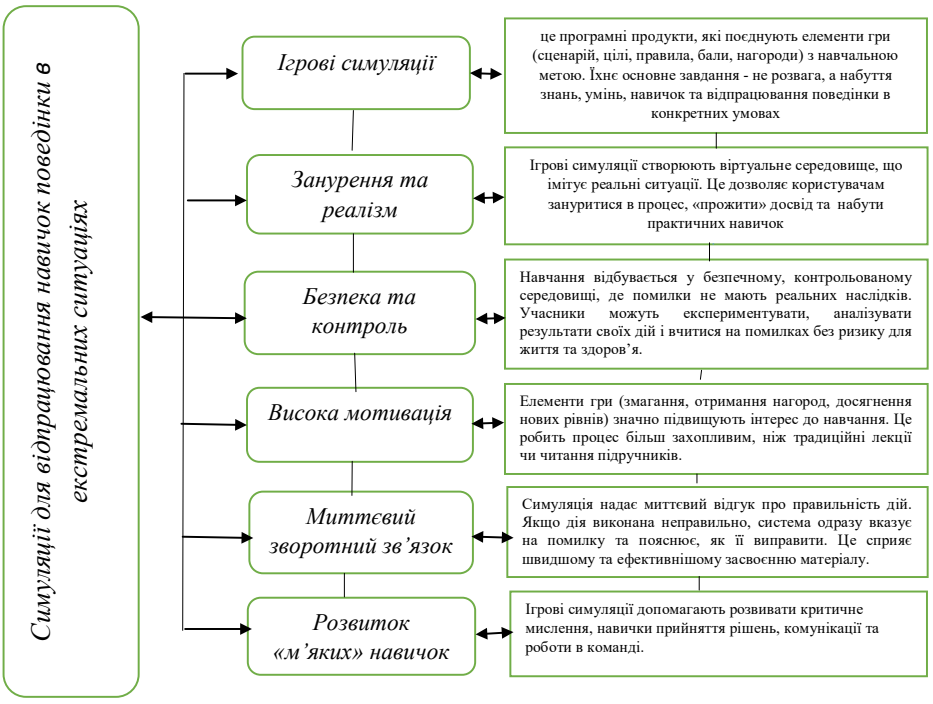

Рис. 2. Симуляції для відпрацювання навичок поведінки в екстремальних ситуаціях

Особливості екстремальних ситуацій з погляду охорони праці: раптовість (вони виникають раптово і не залишають часу на тривале обмірковування); стрес (вимагають від працівників прийняття рішень у стані високого психологічного навантаження).

Використання реальних ситуацій та прикладів з виробничого життя дозволяє студентам аналізувати проблеми, пов'язані з ОП, і знаходити шляхи їх вирішення. Це розвиває критичне мислення та навички прийняття рішень; сприяє глибокому зануренню в ситуацію, аргументацію думок та формування власного бачення.

Важливою характеристикою навчального процесу стає використання ситуаційних вправ з їхньою практичною спрямованістю та наявністю прототипу реальної ситуації; сприяє розвитку дослідницьких, комунікативних та творчих навичок прийняття рішень. Здатність планувати освітній процес у нестандартних умовах; вміння побачити і проаналізувати небезпечну ситуацію; використання ефективних прийомів і способів запобігання різним небезпекам.

Одним із ефективних засобів формування цифрових умінь й навичок є кейс-метод. Кейс-метод – це детальний і глибокий опис реальної ситуації, який передбачає пошук відповіді на проблемні питання і базується на навчанні шляхом вирішення конкретних завдань ситуацій (вирішення кейсів). Використання кейс-методу у навчанні сприяє розвитку дослідницьких, комунікативних та творчих навичок прийняття рішень. Кейс-метод дозволяє моделювати реальні явища в галузі охорони праці та ситуації, аналізувати дійсні дані, знайти вірний ефективний спосіб вирішення існуючих проблем [9; 10].

Кейс-метод у підготовці педагогів професійного навчання з охорони праці – це техніка навчання, що використовує реальні ситуації (кейси) для аналізу, пошуку рішень та розробки стратегій запобігання травматизму та професійним захворюванням. Педагоги, аналізуючи ці кейси, розвивають аналітичні навички, вміння застосовувати теоретичні знання до практичних проблем, а також вчаться ефективно навчати інших працівників у сфері охорони праці (рис. 3).

Симуляції є одним із найефективніших інструментів для навчання поведінці в екстремальних умовах. Вони дозволяють відтворити небезпечні ситуації у безпечному, контрольованому середовищі, що дає змогу учасникам відпрацювати навички, оцінити свої дії та підготуватися до реальних викликів.

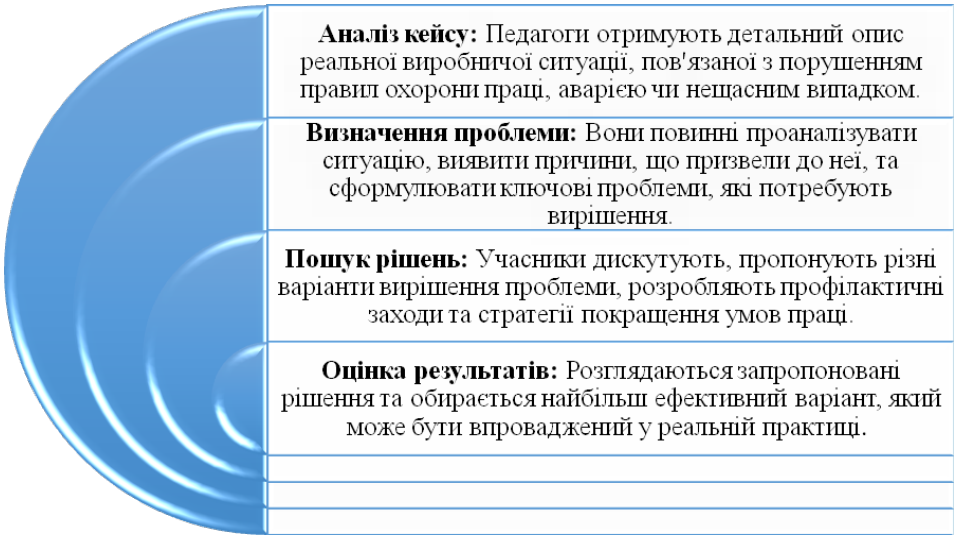

Рис. 3. Складові методу кейсу

Завдяки ігровим симуляціям, навчання перестає бути пасивним процесом, перетворюючись на активне, інтерактивне та максимально ефективне; сприяє системності знань і практичних навичок.

Наступною педагогічної умовою ми визначили здатність спілкування з представниками інших професійних груп й використання комунікативних технологій. В професійному стандарті «Педагог професійного навчання» визначені загальні компетентності, серед яких здатність адаптуватися до умов освітнього середовища; здатність комунікувати у межах професійної діяльності; здатність дотримуватись правил охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту; здатність працювати в команді; здатність управляти конфліктами; здатність застосовувати цифрові технології [14].

Мова йде про формування умінь діалогічної взаємодії, системи цінностей на основі здатності до діалогу. Освітня взаємодія в галузі охорони праці (ОП) в умовах цифровізації суттєво трансформується. Замість традиційних лекцій та інструктажів, вона стає інтерактивною, індивідуалізованою та постійною. Це відкриває нові можливості, але й створює певні виклики, які необхідно враховувати. Цифрові інструменти роблять освітню взаємодію безперервною та двосторонньою; саме відпрацювання навичок цифрової комунікації дозволяють відпрацювати навички в безпечному середовищі. Для нас важливою є думка, що цифровізація дозволяє нам переходити від простого дотримання правил до створення проактивної, розумної системи безпеки.

Наприклад, у віртуальній реальності можна змоделювати ситуацію, де потрібно надати допомогу постраждалому, який перебуває у шоковому стані.

Симулятор може відтворювати реакцію «постраждалого» на слова та дії студента. Це вчить майбутнього педагога не тільки надавати першу допомогу, а й правильно спілкуватися з людьми в кризових ситуаціях. Це допомагає розвинути емпатію та вміння швидко знаходити контакт з іншою людиною. Ці приклади показують, що імерсивні технології перетворюють навчання з пасивного процесу на активний досвід. Це допомагає сформувати не лише знання та вміння, а й особистісні якості, що є основою для ефективної роботи в галузі охорони праці.

Інтерактивні симулятори – це навчальні технології, які занурюють користувача у віртуальне середовище, що реагує на його дії. Замість пасивного перегляду відео, симулятор перетворює користувача на активного учасника, який може відпрацьовувати навички, ухвалювати рішення та отримувати миттєвий зворотний зв’язок (рис. 4).

Наприклад, імерсивні технології є потужним інструментом для розвитку «м’яких» навичок, що є критично важливим для професійної діяльності в галузі охорони праці. Ці навички, такі як командна робота, лідерство, прийняття рішень та комунікація, неможливо ефективно відпрацювати під час звичайних лекцій чи тестів.

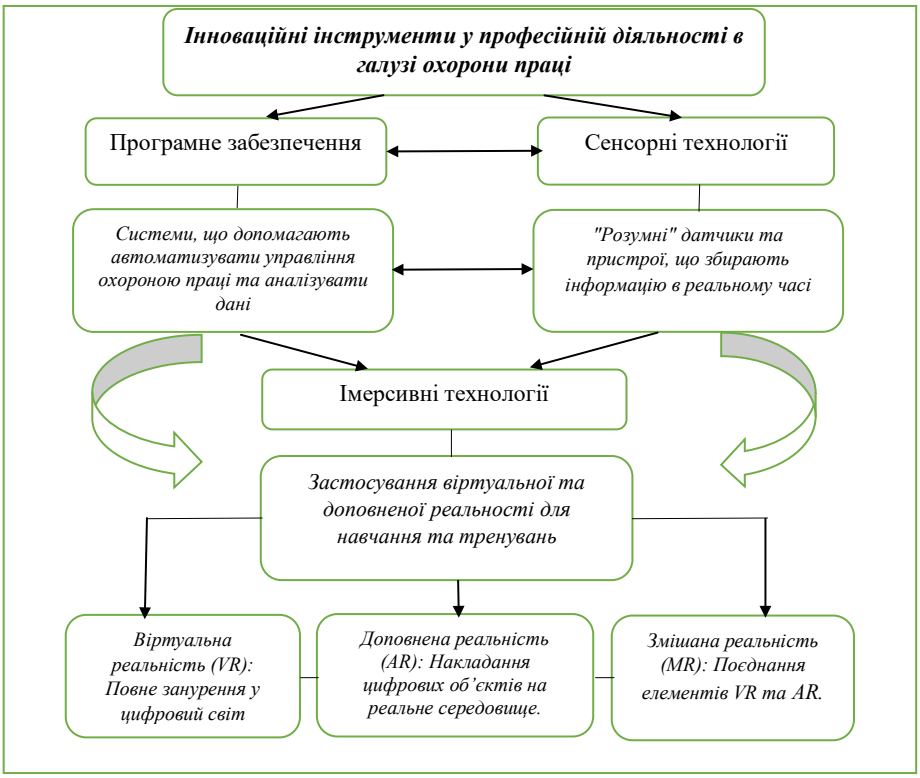

Рис. 4. Інноваційні інструменти у професійній діяльності в галузі охорони праці

Аналіз проблеми дозволив сформулювати систему педагогічних умов, що забезпечують ефективне формування готовності майбутніх педагогів професійного навчання до діяльності у галузі охорони праці. Результатом реалізації цих умов є сформованість працеохоронного світогляду професійної діяльності, здатність використовувати інноваційні технології навчання на основі сучасних інтерактивних методів візуалізації; сформованість культури безпеки.

Використана література:

1. Абільтарова Е. Н. Технології формування культури безпеки професійної діяльності у майбутніх інженерів з охорони праці. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова.* Випуск 86. 2022. Серія 5. *Педагогічні науки: реалії та перспективи*. С. 5–10.
2. Арістова Н. Цифрова компетентність у системі ключових компетентностей для навчання впродовж життя. *Освіта. Інноватика. Практика.* 2022. Том 10, № 8. С. 54–60. DOI: 10.31110/2616-650X-vol10i8-008
3. Білик Р. Розробка та теоретичне обґрунтування системи професійної підготовки майбутніх фахівців з охорони праці. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. № 9 (103). С. 110–120.
4. Бокшиц О. М. Шляхи формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів з охорони праці в сучасних умовах. *Інноваційні рішення в сучасній науці*. 2018. 7 (26). С. 71–87. DOI: 10.26886/2414-634X.7(26)2018.5
5. Вайнтрауб М. Професійна підготовка з охорони праці у галузі освіти: особливості та підходи. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2019. Вип. 25. С. 187−191.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : Перун, 2004. 1440 с.
7. Гаврілова Л. Г., Топольник Я. В. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання.* 2017. Т. 61. No 5. С. 1–14.
8. Книш А. Поняття готовності до професійної діяльності в роботах вітчизняних та зарубіжних вчених. *Теорія і практика управління соціальними системами.* 2015. 2. С. 37–45.
9. Крайнюк О. В., Буц Ю. В., Барбашин В. В., Діденко Н. В. Перспективи діджиталізації у сфері охорони праці. *Комунальне господарство міст*. 2020. Том 6. Вип. 159. С. 130−138. DOI 10.33042/2522-1809-2020-6-159-130-138
10. Лазоренко Н., Гуревич Р., Опушко Н., Гордійчук Г., Кобися В. Підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності засобами цифровізації. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: педагогічні науки. 2022. 30 (3). С. 291−315. DOI: https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v30i3.1211
11. Левченко І. Формування професійної компетентності майбутніх викладачів професійної освіти (охорона праці) у процесі навчання. *Соціум. Документ. Комунікація.* 2019. (6/2). С. 118–133. DOI: 10.31470/2518-7600-2019-6/2-118-133
12. Малинівська І., Васильєва Р., Семенець Л. Психолого-педагогічні аспекти формування готовності до професійної діяльності фахівців з охорони праці та цивільного захисту. *Інноваційна педагогіка.* 2018. Вип. 4. Том 2. С. 36–38.
13. Сапожников С. В. Педагогічні технології професійної підготовки майбутніх інженерів з охорони праці. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2023. 10 (8). С. 32–41. DOI: https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol10i8-005
14. Професійний стандарт «Педагог професійного навчання». URL : https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/521-pedagog_profesijnogo_navcanna.pdf

15. Професійна кар’єра особистості в сучасних умовах : монографія / д. п. н., проф. В. Т. Лозовецька. К. : ІПТО НАПН України, 2015. 279 с. URL : https://core.ac.uk/download/pdf/32310612.pdf
16. Цюняк О. П. Інноваційне освітнє середовище як чинник професійного становлення майбутніх магістрів початкової освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 14 (1). С. 175–178. DOI: https://doi.org/10.32843/2663-6085- 2019-14-1-36
17. WESO Trends 2025. URL : https://www.ilo.org/sites/default/files/2025-01/WESO25_Trends_ExecSum_EN.pdf

References:

1. Abiltarova E. N. (2022). Tekhnolohii formuvannia kultury bezpeky profesiinoi diialnosti u maibutnikh inzheneriv z okhorony pratsi [Technologies for forming a culture of safety in professional activities among future occupational safety engineers]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*. Vypusk 86. S. 5–10. [in Ukrainian].
2. Aristova N. (2022). Tsyfrova kompetentnist u systemi kliuchovykh kompetentnostei dlia navchannia vprodovzh zhyttia [Digital competence in the system of key competences for lifelong learning]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka.* Tom 10, № 8. S. 54–60. DOI: 10.31110/2616-650X-vol10i8-008 [in Ukrainian].
3. Bilyk R. (2020). Rozrobka ta teoretychne obhruntuvannia systemy profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z okhorony pratsi [evelopment and theoretical justification of the system of professional training of future occupational health and safety specialists]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. № 9 (103). S. 110–120. [in Ukrainian].
4. Bokshyts O. M. (2018). Shliakhy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh spetsialistiv z okhorony pratsi v suchasnykh umovakh [Ways of forming professional competence of future occupational safety specialists in modern conditions]. *Innovatsiini rishennia v suchasnii nautsi.* 7 (26). S. 71–87. DOI: 10.26886/2414-634X.7(26)2018.5 [in Ukrainian].
5. Vaintraub M. (2019). Profesiina pidhotovka z okhorony pratsi u haluzi osvity: osoblyvosti ta pidkhody [Professional training in occupational safety in education: features and approaches]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk.* Vyp. 25. S. 187−191. [in Ukrainian].
6. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Large Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language] / uklad. i holov. red. V. T. Busel. Kyiv; Irpin : Perun, 1440 s. [in Ukrainian].
7. Havrilova L. H., Topolnyk Ya. V. (2017). Tsyfrova kultura, tsyfrova hramotnist, tsyfrova kompetentnist yak suchasni osvitni fenomeny [Digital culture, digital literacy, digital competence as modern educational phenomena]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia.* T. 61. № 5. S. 1–14. [in Ukrainian].
8. Knysh A. (2015). Poniattia hotovnosti do profesiinoi diialnosti v robotakh vitchyznianykh ta zarubizhnykh vchenykh [The concept of readiness for professional activity in the works of domestic and foreign scientists]. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymy systemamy*. 2. S. 37–45. [in Ukrainian].
9. Krainiuk O. V., Buts Yu. V., Barbashyn V. V., Didenko N. V. (2020). Perspektyvy dydzhytalizatsii u sferi okhorony pratsi [Prospects for digitalization in the field of occupational safety]. *Komunalne hospodarstvo mist.* Tom 6. Vyp. 159. S. 130−138. DOI: 10.33042/2522-1809-2020-6-159-130-138 [in Ukrainian].
10. Lazorenko N., Hurevych R., Opushko N., Hordiichuk H., Kobysia V. (2022). Pidhotovka maibutnikh pedahohiv do profesiinoi diialnosti zasobamy tsyfrovizatsii [Preparing future teachers for professional activity through digitalization] [in Ukrainian]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriia: pedahohichni nauky.* 30 (3). S. 291−315. DOI: https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v30i3.1211 [in Ukrainian].
11. Levchenko I. (2019). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh vykladachiv profesiinoi osvity (okhorona pratsi) u protsesi navchannia [Formation of professional competence of future teachers of vocational education (occupational safety) in the training process]. *Sotsium. Dokument. Komunikatsiia.* (6/2). S. 118–133. DOI: 10.31470/2518-7600-2019-6/2-118-133 [in Ukrainian].
12. Malynivska I., Vasylieva R., Semenets L. (2018). Psykholoho-pedahohichni aspekty formuvannia hotovnosti do profesiinoi diialnosti fakhivtsiv z okhorony pratsi ta tsyvilnoho zakhystu [Psychological and pedagogical aspects of forming readiness for professional activity of occupational health and civil protection specialists]. *Innovatsiina pedahohika.* Vyp. 4. Tom 2. S. 36–38 [in Ukrainian].
13. Sapozhnykov S. V. (2023). Pedahohichni tekhnolohii profesiinoi pidhotovky maibutnikh inzheneriv z okhorony pratsi [Pedagogical technologies for professional training of future occupational safety engineers]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka.* 10 (8). S. 32–41. DOI: https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol10i8-005 [in Ukrainian].
14. Profesiinyi standart «Pedahoh profesiinoho navchannia» [Professional standard "Vocational training teacher"]. URL : https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/521-pedagog_profesijnogo_navcanna.pdf [in Ukrainian].
15. Profesiina kariera osobystosti v suchasnykh umovakh : monohrafiia (2015) [Professional career of an individual in modern conditions : monograph] / d. p. n., prof. V. T. Lozovetska. K. : IPTO NAPN Ukrainy, 279 s. URL : https://core.ac.uk/download/pdf/32310612.pdf [in Ukrainian].
16. Tsiuniak O. P. (2019). Innovatsiine osvitnie seredovyshche yak chynnyk profesiinoho stanovlennia maibutnikh mahistriv pochatkovoi osvity [Innovative educational environment as a factor in the professional development of future masters of primary education] / *Innovatsiina pedahohika.* Vyp. 14 (1). S. 175–178. DOI: https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-14-1-36 [in Ukrainian].
17. WESO Trends 2025. URL : https://www.ilo.org/sites/default/files/2025-01/WESO25_Trends_ExecSum_EN.pdf

O. Novikov. Pedagogical conditions for forming the readiness of future vocational teachers to work in the field of occupational safety.

The article theoretically substantiates the pedagogical conditions for the formation of the readiness of future vocational education teachers to work in the field of labor protection. We consider pedagogical conditions as a set of circumstances that create a favorable situation for the effective conduct of the educational process and high-quality professional training of future teachers during their studies in higher education institutions.

We interpret modern professional training of future occupational safety specialists as a complex pedagogical system characterized by specific content, a hierarchy of structural components, and forms of relationships that reflect cause-and-effect rela-

tionships and combine forms and methods of organizing the educational process and ways of resolving current contradictions that arise during the professional training of a specialist.

Today, it is relevant to find effective ways to modernize educational activities to ensure the training of a new generation of specialists who are able to compete in the modern labor market, able to act in non-standard situations and adapt to today's conditions. Innovative processes spreading in education create a contradiction between the requirements for the level of professional training of specialists and the existing level of their professional training. Resolving these contradictions requires: a stable attitude towards performing a certain type of activity; the ability to successfully perform professional tasks and functions; the formation of personal traits, beliefs, interests, moral potential and psychological characteristics that ensure the successful performance of professional tasks. We are talking about the development of interdisciplinary competencies, the ability to combine several competencies, from technical skills to managerial ones; the creation and implementation of pedagogical conditions that act as a dynamic regulator of personal, psychological, informational and pedagogical factors of learning.

Key words: *professional activity, professional training, pedagogical conditions, readiness for professional activity, systemic approach, means of digitalization, safety culture, occupational safety worldview.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 26.09.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 31.10.2025
Дата публікації: 28.11.2025